

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 13

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет технологій та дизайну, кафедра технологічної освіти
ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
Львівський медичний університет
Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості»
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України
Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży (Польща)

Ukrainian State Pedagogical Mykhaylo Drahomanov University
Faculty of technology and design, Department of technological education
Subdivision “Lviv Educational and Scientific Center for Professional Education”
Danylo Halytsky Lviv National Medical University
SS of NULES of Ukraine “Berezhany Agrotechnical Institute”
Lviv Medical University
International charity organization “Leader of the Quality”
State scientific institution “Institute of Modernization of the Content of Education”
of the Ministry of Education and Culture of Ukraine
Lomza International Academy of Applied Sciences

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 13

**MODERN TRENDS IN DEVELOPMENT OF EDUCATION
AND SCIENCE: PROBLEMS AND PERSPECTIVES**

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS

Issue 13

Київ – Львів – Бережани – Ломжа

2023

Kyiv– Lviv – Berezhany – Łomża

2023

УДК: 37. 01 : 001

ISSN 2663-9718

Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк].
Київ – Львів – Бережани – Ломжа, 2023. Вип. 13. 283 с.

Головний редактор:

Колісник-Гуменюк Ю.І., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Редакційна колегія:

Кільдеров Д.Е., доктор педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Харламенко В.Б., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Литвин А.В., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Руденко Л.А., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Жибак М.М., доктор економічних наук, професор (м. Бережани, Україна)

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор (м. Львів, Україна)

Голіяд І.С., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Шарлович З., кандидат педагогічних наук (м. Ломжа, Польща)

Копельчак М.П., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк О.М., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гурська І.С., кандидат економічних наук, доцент (м. Бережани, Україна)

Технічна верстка:

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук (м. Львів, Україна)

Переклад англійською мовою:

Гуменюк В.В., Дубовик О.В. (м. Львів, Україна)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники закладів вищої освіти I-II і III-IV рівнів акредитації висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методів навчання у підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023

© ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти», 2023

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2023

© ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», 2023

© Львівський медичний університет, 2023

© Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості», 2023

© Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, 2023

© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, 2023

© Автори статей, 2023

УДК 37.09

Кубська Лариса

*Український державний університет ім. Михайла Драгоманова,
Київ, Україна*

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ПРЕДМЕТА «ТЕХНОЛОГІЇ»

***Анотація.** У статті розглянуто питання розвитку лідерських якостей учнів старшої школи засобами предмета «Технології». Визначено переваги методу «натхненного навчання». Обґрунтовано значення лідерства для формування соціально активної особистості, що зумовлено необхідністю виховання лідерів нового покоління та значним освітнім потенціалом вчителя та володіння ним сучасними засобами навчання.*

***Ключові слова:** лідерство, предмет «Технології», метод «натхненного навчання», прийняття рішень.*

Kubaska Larysa

Ukrainian State University named after Mykhailo Drahomanov, Kyiv, Ukraine

DEVELOPMENT OF LEADERSHIP QUALITIES FOR HIGH SCHOOL STUDENTS BY MEANS OF SUBJECT "TECHNOLOGY"

***Abstract.** The article deals with the development of leadership qualities of high school students by means of the "Technology" subject. The advantages of the "inspired learning" method are determined. The importance of leadership for the formation of a socially active personality is substantiated, which is determined by the need to educate leaders of a new generation and the significant educational potential of the teacher and his possession of modern teaching tools.*

***Key words:** leadership, "Technology" subject, "inspired learning" method, decision-making.*

Швидкий розвиток технологій переформатовує світ, змінює традиційні способи діяльності на сучасні, тобто мислення, уміння розвивати творчість та проявляти ініціативу в нових умовах, оцінювати ризики та брати відповідальність за прийняті рішення. Це спрямовує освіту до компетентнісного підходу, коли формування в учнів лідерських якостей потребує випереджувального руху над накопиченням ними будь-яких знань.

Зважаючи на це, проблема лідерства, розвиток в учнів лідерських якостей завжди є актуальною.

Мета нашої статті – визначити переваги методу «натхненного навчання», особливості розвитку лідерських якостей учнів старшої школи засобами предмета «Технології».

Формування соціально активної особистості, яка вирішуватиме завдання громади та суспільства, здійснюється під час освітнього процесу, зокрема в загальноосвітніх закладах.

Лідерство вважають одним із найдавніших феноменів, психологію якого хотіли б пізнати люди. Адже для лідерів суспільства доступні широкі можливості та перспективи, ресурси та бонуси.

Щоб стати лідером, необхідно докласти чимало зусиль та інвестицій. Але досягнутий результат в майбутньому дозволяє здобутому іміджу працювати на лідера, керівника своїм життям і життям громади. Лідер створює сенси, надихає та мотивує, веде команду, управляє процесами, комунікує.

Різним аспектах проблем управлінської діяльності, прийняття рішень присвятили свою увагу такі вчені, як Н. Андрущенко, А. Слободянюк, В. Биков, В. Бондар, В. Лозовецька, Л. Орбан-Лембрик, В. Олійник, В. Дячук та інші. Проте праця щодо системного підходу до розвитку базових лідерських якостей учнів старшої школи недостатньо.

Розвиток лідерських якостей – це важливий аспект становлення особистості.

Лідерство буває емоційним, діловим і інформаційним. Емоційне (на основі симпатій між лідером і учасниками) зазвичай виникає в неформальних групах. У формальних колективах, зокрема школі, має місце діловий лідер, який уміє приймати рішення, організовувати діяльність, налагоджувати комунікацію з дорослими. Важливим є інформаційне лідерство, де учень добре орієнтується в потоках інформації, вміє знайти потрібний контент і джерело інформації.

Найчастіше серед школярів спостерігаємо поєднання ділового лідера та емоційного або інформаційного.

Традиційна система освіти спонукає учнів бути скромними і стриманими, формує споживацьке мислення, що може привести до нездатності приймати рішення та розв'язувати проблеми в сучасному світі.

Вирішувати завдання, бути успішним у житті спроможна допомогти сучасна освіта, що ґрунтується на інноваційних методах і скеровує дітей на розвиток лідерських здібностей, креативного, критичного, логічного мислення, творчого потенціалу. І це стало дієвим аспектом під час вивчення предметів у школі, зокрема предмета «Технології».

Важливими завданнями предмета «Технології» є забезпечення підготовки учнів до свідомого самостійного і вільного вибору професії та трудової діяльності; надання загальної інформації про основи виробництва, сучасну техніку, технології, процеси управління, основні групи професій та вимоги професії до людини; залучення до різних видів проєктно-конструкторських і технологічних робіт; формування навичок розв'язання творчих практичних завдань і вмінь приймати рішення, аналізувати інформацію, комунікувати, вдосконалюватися тощо.

Особливістю вивчення цього предмета є те, що педагогічний вплив на кожного учня має спрямовуватись на підвищення його усвідомлення необхідності виявляти свою творчу активність, розвивати індивідуальні здібності, постійно вчитися і самовдосконалюватися.

Тобто, педагог скеровує свою діяльність не тільки на трансляцію знань. Головним його завданням є робота над формуванням мотивації учнів.

Педагогіка, яка ґрунтується на мотивації вчителя та учня, отримала назву «Метод натхненного навчання» і дозволяє підсилити індивідуальний підхід у переповнених класах, а також врахувати те, що для того, щоб навчатися та інтелектуально розвиватися, дітям потрібні завдання, які дещо виходять за рамки їхніх можливостей [3].

Педагогу не обов'язково відпрацьовувати щось із кожним учнем, але необхідно організувати процес. Працювати над завданнями в супроводі учителя має бути комфортніше, ніж без нього. Навчання відбувається під час соціальної взаємодії. Учень прагне зрозуміти дії чи вказівки, надані наставником, а потім засвоює інформацію, використовуючи її для регулювання власної діяльності.

Метод натхненного навчання розвиває лідерські якості в учнів, а саме: комунікативні навички, роботу в команді та багато інших, необхідних для самостійного розв'язання проблем у майбутньому та для навчання протягом життя.

Урок «Технології» має бути спільним пошуком істини вчителя та учня, де учень – головна особа уроку, де немає атмосфери бездуховності, де школярі не просто засвоюють основні знання, а включаються у творчий процес пізнання. Це вимагає від учителя творчого підходу до організації навчального процесу, особливо у виборі методичних прийомів і засобів, формі уроку, підборі наочного, роздаткового матеріалу [2].

Для проведення ефективних уроків не підходять застарілі засоби навчання. Вони потребують застосування сучасних технологій із врахуванням зростання обсягів інформації, що використовується для активного навчання учнів.

Освітняни, які є джерелом і трансляторами інформації, виконують надважливу місію, адже вивчають самі й допомагають учням розвинути навички медіаграмотності та критичного мислення, які б спонукали їх до розвитку лідерських якостей, активізації розумової та творчої діяльності [1].

У викладанні предмета «Технології» закладені нові методичні орієнтири на основі застосування інноваційних, нестандартних схем вивчення програмного матеріалу; логічного взаємозв'язку між поняттям і темою; ґрунтового викладу фактичного матеріалу; використання додаткового дидактичного матеріалу: схем, технологічних карт, ілюстративного контенту; збільшення простору для прояву

ініціативи та творчості учнів, активізації їхньої розумової, аналітичної, креативної діяльності.

Основною системою, за якою будуються уроки предмета «Технології», доцільно обрати індивідуально-розвивальну, в якій органічно поєднуються традиційні та інноваційні форми і методи організації навчального процесу.

Викладання технологій як навчального предмета має враховувати досвід учнів, знання, отримані з життя суспільства, та їх творче сприйняття. Саме особистісно-орієнтована модель навчання сприяє розвитку лідерських якостей учнів із акцентом на засобах навчання, що розвивають у школярів критичне мислення, допомагають саморозвитку, використання знань на практиці, які є спільними для будь-яких видів виробничої діяльності людини; спонукають освоювати нові технології, використовувати навчальний контент різних видів, формувати систему компетентностей, як основу для навчання протягом життя.

Отже, розвиток лідерських якостей у школярів є одним із найважливіших показників формування соціально активної особистості, що зумовлено необхідністю виховання лідерів нового покоління та значним освітнім потенціалом вчителя та володіння ним сучасними засобами навчання.

Із метою забезпечення розвитку лідерських якостей учнів старшої школи засобами предмета «Технології» педагогам потрібно враховувати сучасні вектори в підходах до організації навчання, зокрема – використовувати на практиці метод натхненного навчання, в основі якого мотивація; вимоги ринку праці; технологічні, психологічні, управлінські компетентності учнів; здатність до самоосвіти, самооцінки, самоконтролю; формування власної траєкторії розвитку, визначення пріоритетів для навчання протягом життя.

Список використаних джерел:

1. Кубська Л. (2022). Особливості формування медіаімунітету педагогів в умовах війни. *Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць* / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк]. Київ, Львів, Бережани, Ломжа (2), 56-60. <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/38636/Kubska.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
2. Махінко О. Використання інноваційних технологій на уроках трудового навчання та технології : методичні матеріали. *На урок*. <https://naurok.com.ua/vikoristannya-innovaciynih-tehnologiy-na-urokah-trudovogo-navchannya-ta-tehnologi-24732.html>.
3. Мотивуємо дітей по-новому: як підживлювати цікавість учнів? *Освіторія*. https://osvitoria.media/experience/motyvuemo-ditej-po-novomu-yak-pidzhyvlyuvaty-tsikavist-uchniv/?fbclid=IwAR2WOU7CMPOTKsfopCFUXRkS1r7z42_VSamkLlLp2576l4Qxf353ZnO0k8.